

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет географічний
Кафедра раціонального використання природних ресурсів
і охорони природи

Затверджено
на засіданні кафедри раціонального
використання природних ресурсів і охорони
природи
факультету географічного
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол № 1 від 31.08.2023 р.)
Завідувач кафедри

доц. Ігор РОЖКО

Силабус з навчальної дисципліни
“ОЦІНКА ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ”,
що викладається в межах
ОПП “Ґрунтознавство та експертна оцінка земель”
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
здобувачів зі спеціальності 103 Науки про Землю

Львів 2023 р.

Назва курсу	Оцінка впливу на довкілля
Адреса викладання курсу	вул. Дорошенка, 41, м. Львів
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Географічний факультет, кафедра раціонального використання природних ресурсів і охорони природи
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	10 Природничі науки, 103 Науки про Землю
Викладачі курсу	Перхач Оксана Романівна, к. г. н., доц., доцент кафедри раціонального використання природних ресурсів і охорони природи
Контактна інформація викладачів	oxana.perkhach@lnu.edu.ua oxana.perkhach@ukr.net , тел. моб. 096-509-82-84, вул. Дорошенка, 41, каб. 62.
Консультації по курсу відбуваються	Консультації в день проведення лекцій/практичних занять (79000, Львів, вул. Дорошенка, 41, географічний факультет, ауд. 62); за домовленістю можливі онлайн-консультації через TEAMS, ZOOM Для погодження часу онлайн консультацій треба писати на електронну пошту викладача.
Сторінка курсу	https://geography.lnu.edu.ua/academics/bachelor/earth-science-geography
Інформація про курс	Дисципліна “Оцінка впливу на довкілля” є вибірковою дисципліною для галузі знань 10 Природничі науки зі спеціальності 103 Науки про Землю для освітньої програми “Ґрунтознавство та експертна оцінка земель” (першого) бакалаврського рівня вищої школи, яка викладається у 8 семестрі в обсязі 4 кредити (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Коротка анотація курсу	Курс охоплює основні відомості про теоретико-методологічні, законодавчо-нормативні та методичні основи оцінки впливу на довкілля та особливості її практичної реалізації в Україні. Курс “Оцінка впливу на довкілля” покликаний ознайомити студентів з теоретико-методологічними, законодавчо-нормативними та методичними основами оцінки впливу на довкілля, особливостями її практичної реалізації в Україні. Дисципліна присвячена комплексному аналізу стану навколишнього природного середовища, технологій, матеріалів, устаткування тощо з метою визначення наслідків планованої діяльності для довкілля, у тому числі наслідків для безпечності життєдіяльності населення, їхнього здоров’я, флори, фауни, біорізноманіття, ґрунту, ландшафту, води, повітря, клімату, природних територій і об’єктів, історичних пам’яток та інших матеріальних об’єктів, а також наслідки для об’єктів культурної спадщини чи соціально-економічних умов, які є результатом зміни цих факторів. Дана навчальна дисципліна є основою для професійного проведення процедури оцінки впливу на довкілля. Після завершення вивчення дисципліни “Оцінка впливу на довкілля” здобувачі можуть комплексно оцінити ступінь негативного впливу планованої діяльності на довкілля та людину; визначити альтернативи, як спосіб оптимізації впливу планованої діяльності на довкілля та збереження і раціонального використання екосистем; представити заходи впливу у разі виявлення порушень вимог законодавства про оцінку впливу на довкілля.
Мета та цілі курсу	Метою викладання навчальної дисципліни “Оцінка впливу на довкілля” є формування у здобувачів освітнього рівня “бакалавр” комплексу знань, умінь та навичок для застосування у фаховій діяльності у сфері охорони довкілля та збалансованого природокористування, зокрема, екологічній оцінці впливу на довкілля, а також здатності застосовувати заходи впливу у разі виявлення порушень вимог законодавства про оцінку впливу на довкілля. Завдання: – вивчення теоретико-методологічних і законодавчо-нормативних основ проведення оцінки впливу на довкілля в Україні;

	– аналіз порядку проведення процедури ОВД; - характеристика та прогноз наслідків можливого впливу техногенних об'єктів та господарської діяльності на довкілля з використанням сучасних інформаційних ресурсів; – аналіз врахування результатів оцінки впливу на довкілля у рішенні про провадження планованої діяльності; – розробка програм післяпроектного моніторингу провадження господарської діяльності.
Література для вивчення дисципліни	Методичне забезпечення 1. <i>Абрамов І. Б., Адаменко Я. О., Левчій В. Г та ін.</i> Посібник до розроблення матеріалів оцінки впливів на навколишнє середовище (до ДБН А.2.2-1-2003) / І. Б. Абрамов, Я. О. Адаменко, В. Г. Левчій та ін. – Харків : Харківське державне відділення комплексних досліджень і оцінки впливу на навколишнє середовище інституту „УкрНДІПНТВ” Держбуду України, 2002. – Ч. 1. – 156 с.; Ч. 2. – 220 с. Базова література 2. <i>Адаменко Я. О.</i> Оцінка впливів на навколишнє середовище: навч. Посібник / Я. О. Адаменко. – Івано-Франківськ : Симфонія форте, 2014. – 283 с. 3. <i>Андрусевич А. О.</i> Оцінка впливу на довкілля в Україні: вирішення проблеми по-європейськи / А. О. Андрусевич. – РАЦ “Суспільство і довкілля”. 2011.18. 4. Закон України “Про оцінку впливу на довкілля”, URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19. 5. ДБН А.2.2-1-2003 “Склад і зміст матеріалів оцінки впливів на навколишнє середовище (ОВНС) при проектуванні і будівництві підприємств, будинків і споруд”, 2003. 6. <i>Мельник О. С., Скляр В. Г., Коваленко І. М., Васькіна І. В., Шерстюк М. Ю.</i> Оцінка впливу на довкілля: впровадження природоохоронних практик та кліматичної політики ЄС. Навчальний посібник / О. С. Мельник, В. Г. Скляр, І. М. Коваленко, І. В. Васькіна, М. Ю. Шерстюк. – Суми : Сумський національний аграрний університет, 2021. – 152 с. 7. Стратегічна екологічна оцінка: можливості для громадськості : посібник. – Львів : “Компанія” Манускрипт”, 2017. 28 с. 8. https://www.ecoleague.net – Конвенція про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (1991). Допоміжна література 9. <i>Біланюк В., Іванов Є., Тиханович Є.</i> Виникнення надзвичайних ситуацій і подій у Львівській області в умовах війни / В. Біланюк, Є. Іванов, Є. Тиханович // Географічна освіта і наука: виклики і поступ. Матер. міжнар. наук.-практ. конф., присвяченої 140-річчю географії у Львівському університеті (м. Львів, 18-20 травня 2023 р.) (відповід. редактори: В. Біланюк, Є. Іванов. У 3-ох томах. Львів : Простір-М, 2023. – Т. 1. – С. 260-265. 10. <i>Данилишин Б., Степаненко А., Ральчук О.</i> та ін. Безпека регіонів України і стратегія її гарантування. Природно-техногенна (екологічна) безпека: у 2-ох т. / Б. Данилишин, А. Степаненко, О. Ральчук та ін. - Т. 1. – К. : Наукова думка, 2008. 392 с. 11. ДБН А.2.2-1-2003. Склад і зміст матеріалів оцінки впливів на навколишнє середовище (ОВНС) при проектуванні і будівництві підприємств, будинків і споруд. Основні положення проектування. – К. : Держкомбударх, 2004. – 20 с. 12. ДБН 360-92**. Планування і забудова міських і сільських поселень (зі змінами № 1-№ 10). – К. : Держкомбударх, 2002. – 92 с. 13. ДСП 173-96. Державні санітарні правила планування та забудови населених пунктів. – К.: Міністерство охорони здоров'я України, 1996. – 84 с. 14. Екологічний моніторинг регіону: експертна оцінка стану і функціонування / За ред. д. геогр. н., проф. І. Ковальчука / І. Ковальчук, П. Волошин, А. Михнович, Й. Вишневецький, С. кукурудза, А. Мельник, Б. Муха, М. Петровська, Я. Бень, І. Горбань, Р. Волчанський, С. Кравців, Л. Курганевич. – Львів : Опілля-Л, 2009. – 608 с. 15. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_b99#Text. – Протокол про Стратегічну екологічну оцінку. Факти та переваги застосування. – 36 с. 16. https://ec.europa.eu/environment/eia/eia-legalcontext.htm – Сайт Європейської Комісії щодо оцінки впливу на довкілля.

	7. https://ovd.press > 2021/08 > ОВД № 33146 – Смарагдова мережа – ОВД. 17. Звіт з оцінки впливу на довкілля планової діяльності з видобування корисних копалин НГВУ “Чернігівнафтогаз” ПАТ “Укрнафта” на Мильківському родовищі, 2020. – 126 с. 18. Звіт з оцінки впливу на довкілля ТОВ “ФІДНОВА” Будівництво заводу з виробництва тваринних білків та кормових домішок на території Буської міської ради (за межами населеного пункту) Буського району, Львівської обл. – Львів, 2018. – 112 с. 19. documents">https://mepr.gov.ua>documents – Додаток до наказу Міністерства захисту довкілля і природних ресурсів України “Про затвердження Загальних методичних рекомендацій щодо змісту та порядку складання звіту з оцінки впливу на довкілля”, 2021. 20. https://eco.cg.gov.ua – Звіт з оцінки впливу на довкілля планової діяльності “Будівництво берегоукріплення річки Прут та річки Потіт в межах території КП МТК “Калинівський ринок” в м. Чернівці Чернівецької області (Нове будівництво)”. – Івано-Франківськ, 2021. – 143 с. 21. web_docs">https://eco.cg.gov.ua>web_docs > 2019/02 > docs – Звіт з оцінки впливу на довкілля планової діяльності з видобування корисних копалин НГВУ “Чернігівнафтогаз” ПАТ “Укрнафта” на Щурівському родовищі, 2018. – 160 с. 22. https://ips.ligazakon.net/document/view/fn067952 – Наказ від 15 березня 2021 року № 193 “Про затвердження Загальних методичних рекомендацій щодо змісту та порядку складання звітів з оцінки впливу на довкілля”, 2021. 23. report-EIA_roads-final.pdf – Підготовка звіту з оцінки впливу на довкілля при будівництві та реконструкції доріг / методичний посібник / Зуб Л. М., Костюшин В. А., Хрутьба В. О., Левіна Г. М., Сумський Є. Д., Пилипович О. В., Костюшин Є. В., Матус С. А., Ямелинець Т. С., Галайко М. Б. Київ, 2019. 110 с. Інформаційні ресурси 1. http://www.menr.gov.ua – офіційний сайт Міністерства екології і природних ресурсів України. 2. http://www.city-adm.lviv.ua – сайт м. Львів. 3. http://www.ekology.lviv.ua – сайт Департаменту екології і природних ресурсів Львівської обласної адміністрації. 4. http://www.nature.org.ua – Національна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Україні.
Тривалість курсу	Один семестр
Обсяг курсу	120 год, з них 36 годин аудиторних занять (з них 24 години лекцій, 12 годин семінарських/практичних занять) та 84 години самостійної роботи.
Очікувані результати навчання	У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен: знати: 1) законодавство України з ОВД; 2) ключові поняття з ОВД; 3) етапи проведення процедури ОВД; 4) організаційні та структурні особливості здійснення ОВД; 5) робити аналіз звітів з ОВД; 6) ключові елементи, які б дозволили на високому професійному рівні використовувати їх для формування своєї фахової діяльності. вміти: здійснювати процедуру ОВД; 2) аналізувати інформацію; 3) визначати мету діяльності; 4) висловлювати власну професійну думку; 5) визначати засоби досягнення мети і економічно оцінювати їх ефективність; 6) удосконалювати процес досягнення мети; 7) прогнозувати результати діяльності; розробляти проекти з природоохоронної діяльності та управляти комплексними діями щодо їх реалізації; здійснювати науково-обґрунтовані технічні, технологічні та організаційні заходи щодо запобігання забруднення довкілля; обґрунтовувати ступінь відповідності наявних або прогнозованих екологічних умов завданням захисту, збереження та відновлення навколишнього середовища. Вивчення курсу сприяє розвитку таких надпрофесійних навичок: когнітивна гнучкість, критичне мислення, професійна самопрезентація, уміння працювати у колективі.
Ключові слова	Оцінка впливу на довкілля (ОВД), екологічні нормативи, медико-санітарні нормативи, будівельні нормативи, підрозділи ОВД, скринінг, скоупінг, громадськість, альтернативність рішень, екологічні наслідки, післяпроектний моніторинг.

Формат курсу	Очний.
Теми	Подано нижче у таблиці СХЕМА КУРСУ
Підсумковий контроль, форма	Залік у кінці семестру.
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з <u>нормативних і вибіркових</u> дисциплін, достатніх для сприйняття категоріального апарату <u>наукових досліджень</u> , а саме знань зі загальної географії, основ екології, раціонального використання природних ресурсів і охорони природи і т. д.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Використовують такі методи навчання: 1) Словесні – лекція, пояснення, бесіда; 2) Наочні – ілюстрування лекційного матеріалу схемами, графіками й таблицями, а також картографічним матеріалом; 3) Практичні роботи – проведення практичних занять, що передбачають організацію навчальної роботи для отримання нових знань, перевірки певних наукових гіпотез на рівні досліджень, узагальнень і аналізу та формування вмій і навичок інтерпретації результатів досліджень.
Необхідне обладнання	Ноутбук, проектор. Вивчення курсу потребує використання мультимедійного обладнання та програм ZOOM і TEAMS (для забезпечення дистанційного навчання). Для вивчення курсу достатньо володіти такими програмами: Microsoft Office Word, Microsoft Office Excel, Microsoft Office PowerPoint, Paint.
Критерії оцінювання	Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням: модулі – 40 балів, практично-семінарські – 60 балів. <u>Модулів – 2</u> , максимальна кількість балів – 40, за кожний модуль по 20 балів. Модуль проводиться письмово, студент дає розширену відповідь на питання. Всього в модулі 4 питання по 5 балів. <u>Семінарські роботи - 2</u> по 10 балів. Всього 20 балів. Робота проводиться у формі реферату, студент доповідає усно. <u>Практичні роботи - 4</u> по 10 балів. Всього 40 балів. Робота проводиться письмово, захист усний у формі питання-відповідь. 10 балів – студент <u>розкрив тему повністю</u> , логічно викладає його, робить висновки, володіє матеріалом на 100%; 9 балів – студент <u>розкрив тему повністю</u> , вільно викладає матеріал, є незначні проблеми з усвідомленням системних зв'язків; 8 балів – студент <u>розкрив тему повністю</u> , відтворює вивчене не завжди логічно, припускається помилок; 7 балів – студент <u>розкрив тему частково</u> , не висвітлені всі пункти, матеріал переказує, допускається помилок; 6 балів – студент <u>розкрив тему частково</u> , невпевнено переказує матеріал, під час відповіді потребує допомоги, використовує конспект; 5 балів – студент <u>розкрив тему частково</u> , невпевнено переказує матеріал, допускає помилки, під час доповіді користується конспектом; Менше 5 балів – завдання не виконано. <u>Максимальна кількість балів за вивчення курсу – 100.</u> Академічна доброчесність: Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування будуть вважатися випадками академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в практичній роботі студента є підставою для її незарахування. Відвідування занять є важливою складовою навчання. Обов'язкова присутність студентів на лекціях і семінарських та практичних заняттях (очно або дистанційно). Політика виставлення балів. Враховуються бали набрані на поточному тестуванні, самостійній роботі. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням; списування та

	плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін. Практичні роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається лише за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний). <i>Жодна форма порушення академічної доброчесності не толерується.</i>
Питання до модулів	1. Визначення понять: “оцінка”, “оцінка впливу на довкілля”, “планована діяльність”. 2. Передумови виникнення ОВД. 3. Мета і завдання ОВД. 4. Світовий та європейський досвід ОВД. Методика проведення ОВД у світі та в Україні. 5. Основні суб’єкти оцінки. 6. Порядок проведення ОВД. 7. Етапи та терміни проведення ОВД. 8. Основні результати екологічної оцінки. 9. Стадії розвитку ОВД. 10. Єдиний реєстр ОВД. 11. Визначення альтернатив планованої діяльності. 12. Роль громадськості в ОВД. 13. Законодавчо-нормативна база з проведення ОВД. 14. Закон “Про оцінку впливу на довкілля”. 15. Поняття “скринінг”, його аналіз. 16. Поняття “скоупінг”, його аналіз. 17. Технічне завдання оцінки впливу та його основні положення. 18. Визначення терміну “альтернатива”, його пояснення. Мета і завдання альтернатив при проведенні ОВД. 19. Поняття “громадськість”. Мета роботи громадськості при проведенні ОВД. 20. Мета й головні завдання етапу оцінки екологічних впливів. 21. Природоохоронні заходи, їхня характеристика. 22. Мета контролю якості екологічної оцінки. 23. Структура звіту з ОВД. 24. Характеристика нормативів до ОВД. 25. Післяпроектний моніторинг. 26. Висновок з ОВД, його значення. 27. Поняття системи екологічної безпеки у процедурах екологічної оцінки. 28. Категорії оцінки атмосферного повітря, мікроклімату, геологічного середовища, поверхневих і підземних вод, ґрунтового покриву, рослинного світу, тваринного світу, заповідних об’єктів. 29. Оцінка впливу на повітряне середовище і мікроклімат. 30. Оцінка впливу об’єкта на водні ресурси. 31. Оцінка впливу об’єкта на геологічне середовище та земельні ресурси. 32. Оцінка впливу об’єкта на рослинний і тваринний світ, об’єкти ПЗФ. 33. Головні фізичні чинники впливу об’єкта на довкілля та їхня оцінка. 34. Оцінка впливу відходів. 35. Категорії оцінки соціального середовища. 36. Екологічна безпека. 37. Соціальний ризик планованої діяльності. 38. Категорії оцінки техногенного середовища. 39. Вимоги до матеріалів підрозділів ОВД. 40. Основні природоохоронні заходи щодо попередження негативного впливу на середовище.
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано після завершення курсу.

СХЕМА КУРСУ

Тиждень	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)	Література (нумерація джерел)	год.
	Тема 1. Поняття “оцінка”. Передумови виникнення ОВД. Нормативно-правова база для виконання ОВД. Поняттєво-термінологічна система з теми ОВД. 1. Визначення понять “оцінка”, “ОВД”. 2. Головна мета методу оцінок та процедури ОВД. 3. Передумови виникнення ОВД. 4. Нормативно-правова база для виконання ОВД. 5. Визначення понять і термінів з теми. 6. Значення, характеристика та аналіз термінів.	Лекція	2-3, 5, 7-8	2 год.
1	Характеристика процедури проведення ОВД, а також аналіз звітів з ОВД (на прикладі конкретного об’єкта). <i>Завдання 1.</i> Ознайомитись з процедурою ОВД (лекція, тема 4-5). <i>Завдання 2.</i> Аналіз звітів з ОВД. Охарактеризувати головні підрозділи звітів процедури ОВД: - Нормативно-правова база проведення ОВД; - Основа для підготовки звіту з ОВД. Загальні принципи й завдання; - Методика підготовки звіту з ОВД. Загальна структура звіту. Опис планової діяльності. Опис виправданих альтернатив; - Опис поточного стану довкілля; - Визначення факторів довкілля, які, ймовірно, зазнають впливу; - Процедура підготовки звіту з ОВД в частині оцінки впливу на природні ресурси. Загальні положення. Опис можливого впливу на довкілля; - Особливості підготовки звіту з ОВД в частині оцінки впливу на соціально-економічні чинники;	Семінарське заняття 1	5, 20-21, 23-24, 26.	2 год.
	Аналіз літературних та інтернет-джерел з ОВД.	С/р	2-3, 5, 7-8, 20-21, 23-24, 26	7 год
2	Тема 2. Відмінності у методиках проведення ОВД у світі та в Україні. Звіт з ОВД. Структура звіту. 1. Поява та розвиток ОВД у різних країнах світі. 2. Методики проведення процедури ОВД. 3. Поява і проведення ОВД в Україні. 4. Обов’язковий зміст звіту з ОВД згідно зі Законом “Про оцінку впливу на довкілля”. 5. Екологічний моніторинг у проведенні процедури ОВД. 6. Громадське обговорення звіту. 7. Висновок з ОВД. 8. Післяпроектний моніторинг.	Лекція	8, 3, 5, 25, 2, 22.	2 год
	Аналіз звітів з оцінки впливу на довкілля.	С/р	2-3, 5, 8, 22, 25	7 год
3	Тема 3. Процедура ОВД. 1. Суб’єкти та об’єкти ОВД. 2. Порядок проведення процедури ОВД. 3. Категорії об’єктів, які підлягають ОВД. 4. Принципи ОВД. 5. Етапи проведення ОВД.	Лекція	1, 3, 2, 5, 8.	2 год.
	Аналіз нормативних (екологічних) документів до матеріалів оцінки впливу на довкілля.	С/р	1-3, 5, 8	7 год
	Характеристика процедури проведення ОВД, а також аналіз звітів з ОВД (на прикладі конкретного об’єкта). <i>Завдання 3.</i> - Підбір й опис методів прогнозування наслідків впливів; - Розробка заходів, спрямованих на запобігання негативного впливу. Загальні положення і приклади; - Опис очікуваного значного негативного впливу діяльності на довкілля, зумовленого вразливістю проекту до ризиків надзвичайних ситуацій; - Розробка програми екологічного моніторингу; - Міжнародний досвід розробок ОВД.	Семінарське заняття 2	5, 20-21, 23-24, 26.	2 год.

4	Тема 4. Процедура ОВД. (продовження) 6. Процедура скринінгу. 7. Процедура скоупінгу. 8. Технічне завдання. 9. Оцінка альтернативних проєктів. 10. Роль громадськості у процедурі ОВД.	Лекція	1, 3, 2, 5, 8.	2 год.
	Аналіз нормативних (медико-санітарних і будівельних) документів до матеріалів оцінки впливу на довкілля.	С/р	1-3, 5, 8	7 год
5	Тема 5. Екологічні, медико-санітарні та будівельні нормативи до матеріалів ОВД. 1. Вивчення єдиних загальнообов'язкових вимог на території всієї держави до охорони довкілля. 2. Характеристика екологічних нормативів для проведення ОВД. 3. Аналіз медико-санітарних норм і правил до процедури ОВД. 3. Характеристика будівельних норм. 4. Завдання екологічного, медико-санітарного та будівельного нормування.	Лекція	14-16.	2 год
	Характеристика законодавчої і нормативної бази до матеріалів ОВД.	С/р	14-16	7 год
	Опис планованої діяльності об'єкта дослідження і поточного стану довкілля (з Єдиного реєстру оцінки впливу на довкілля, за вибором студента). <i>Завдання 1.</i> Вибрати об'єкт дослідження. <i>Завдання 2.</i> Описати плановану діяльність вибраного об'єкта: 2.1. характеристика підприємства, його потужність, режим роботи, штат працівників, побутові умови. 2.2. технологічна схема виробництва; 2.3. опис виправданих альтернатив.	Практичне заняття 1	2-3, 5, 8, 22, 25	2 год
6	Тема 6. Підрозділи ОВД, їхня характеристика. 1. Підстави для проведення ОВД. 2. Опис поточного стану довкілля. Фізико-географічна характеристика району і майданчика будівництва об'єктів проєктованої діяльності. 3. Загальна характеристика об'єктів проєктування і господарської діяльності в зонах їхнього впливу. 5. Характеристика підрозділів ОВД.	Лекція	8, 3, 2	2 год
	Характеристика екологічних нормативів для проведення ОВД.	С/р	14-16	7 год
Написання модуля 1				
7	Тема 7. Оцінка впливу об'єкта на повітряне середовище і мікроклімат. 1. Характеристика поточного стану (фонові якості) повітряного середовища. 2. Оцінка можливого впливу на атмосферне повітря. 3. Розрахунок величини приземних концентрацій забруднюючих речовин. 4. Категорії небезпеки підприємства. 5. Заходи контролю за станом повітряного середовища. 6. Розміри санітарно-захисної зони. 7. Вплив на мікроклімат.	Лекція	1, 5, 2, 8, 3, 4, 22.	2 год
	Розвиток систем екологічної оцінки у світі та Україні	С/р	1-3, 5, 8, 22	7 год
	Опис планованої діяльності об'єкта дослідження і поточного стану довкілля (з Єдиного реєстру оцінки впливу на довкілля, за вибором студента). <i>Завдання 3.</i> Проаналізувати поточний стан довкілля: 3.1. характеристика фізико-географічних і кліматичних умов; 3.2. аналіз території розміщення об'єкта за рівнем забруднення навколишнього середовища. <i>Завдання 4.</i> Описати об'єкти довкілля, що ймовірно зазнають впливу з боку планованої діяльності.	Практичне заняття 2	2-3, 5, 8, 22, 25	2 год
8	Тема 8. Оцінка впливу об'єкта на водні ресурси. 1. Правила охорони поверхневих вод від забруднення. 2. Аналіз сучасного стану поверхневих водних об'єктів, а також підземних вод у зоні впливу проєктної діяльності. 3. Характеристика водоспоживання та водовідведення об'єкта. 2. Технологічні процеси, у яких застосовуються водні ресурси. 3. Джерела водопостачання, які використовуються для потреб підприємства у воді (водний об'єкт, система зворотного водопостачання, міський водогін), загальна потреба підприємства у воді (утворення стічних вод, ступінь забруднення, подальше очищення і використання), кількість стічних вод, що утворюються за різними категоріями (виробничі, госпобутові), баланс водоспоживання та водовідведення стосовно проєктованої діяльності). Масштаб впливу. 4. Оцінка впливу на	Лекція	4, 5, 8, 2, 22, 3.	2 год

	поверхневі води. 5. Заходи з попередження негативного впливу на водні ресурси.			
	Характеристика картографічних і графічних матеріалів до ОВД	С/р	2-5, 8, 22	7 год
9	Тема 9. Оцінка впливу об'єкта на геологічне середовище та земельні ресурси. 1. Аналіз оцінки впливу на геологічне середовище. 2. Опис поточного стану. Характеристика основних елементів геологічних структур, структурно-тектонічної будови, ландшафтів. 3. Опис ендегенних і екзогенних процесів і явищ природного і техногенного походження (тектонічних, сейсмічних, зсувних, селевих, карстових змін напруженого стану і властивостей масивів порід, деформації земної поверхні з урахуванням впливів запроєктованої діяльності. 4. Можливий вплив на надра. 5. Характеристика земельних ресурсів та оцінка впливу об'єкта на них. Альтернативні земельні ділянки. 6. Характеристика впливів на ґрунтовий покрив та заходи з попередження негативного впливу.	Лекція	4, 5, 22, 3.	2 год
	Оцінка впливу на довкілля під час виконання підготовчих і будівельних робіт, а також провадження планованої діяльності вибраного об'єкту дослідження. Завдання 1. Здійснити оцінку впливу на довкілля об'єкту діяльності під час виконання підготовчих і будівельних робіт. Завдання 2. Здійснити оцінку впливу на довкілля об'єкту діяльності під час провадження планованої діяльності. Завдання 3. Виконати оцінку впливу на соціальне середовище. Завдання 4. Виконати оцінку впливу на техногенне середовище. Завдання 5. Розрахувати оцінку за кількістю очікуваного шумового забруднення	Практичне заняття 3	1-3, 5, 8, 22	2 год
	Методологічні підходи щодо оцінки впливу на довкілля.	С/р	1,3, 5, 8, 19, 22	7 год
10	Тема 10. Оцінка впливу об'єкта на рослинний і тваринний світ та об'єкти ПЗФ. Головні фізичні фактори впливу об'єкта на довкілля та їхня оцінка. Оцінка впливу відходів. 1. Об'єкти оцінки впливу. 2. Опис поточного стану. 3. Опис і оцінка можливих впливів. Аналіз впливу на рослинний і тваринний світ негативних факторів, які можуть бути викликані запроєктованою діяльністю. 4. Використання шкали для оцінки перспектив природних комплексів до відновлення. 5. Оцінка впливів на об'єкти ПЗФ. 6. Заходи щодо забезпечення збереження режиму заповідних територій. 7. Відомості про передбачення озеленення та баланс знищуваних і компенсуючих насаджень з урахуванням чинних містобудівних норм. 8. Характеристика шумових, вібраційних, електромагнітних, світлових, теплових, радіаційних впливів здатних змінити умови існування фауни і флори на прилеглих територіях. 9. Акустичний вплив, шум та звук. 10. Вплив відходів на довкілля (ймовірність забруднення небезпечними відходами земель, підземних вод, поверхневих вод, атмосферного повітря при аваріях, обсягів відходів). 11. Класи небезпеки відходів. Норматив граничного показника утворення відходів. Відходи, що утворились на етапі будівництва; під час демонтажу. Відповідність відходів жовтому (відходи виробництва, одержані і застосув. Чорнила, барвників, фарб, лаків, оліфи), зеленому (брухт заліза, сталі, кольорових металів) переліку відходів.	Лекція	19, 5, 8, 3, 22, 1	2 год
	Вплив відходів на довкілля (ймовірність забруднення небезпечними відходами земель, підземних вод, поверхневих вод, атмосферного повітря при аваріях, обсягів відходів).	С/р	1,3, 5, 8, 19, 22	7 год
11	Тема 11. Оцінка впливів господарської діяльності на соціальне і техногенне середовище. 1. Соціальне середовище. 2. Вплив діяльності на промислові, житлово-цивільні об'єкти, пам'ятки архітектури, історії і культури, наземні і підземні споруди та інші елементи техногенного середовища, що знаходяться в зоні впливів запроєктованої діяльності. 3. Вплив на побутове і виробниче середовище. Побутове – сукупність житлових будівель, споруд спортивного і культурного призначення, комунально-побутових організацій і установ (розмір житлової площі на особу, ступінь електрифікації, газифікації житла, наявність центрального опалення, холодної і гарячої води, рівень розвитку громадського транспорту).	Лекція	8, 3, 22, 5, 2	2 год

	4. Оцінка ризику впливу планованої діяльності на здоров'я населення. 5. Коефіцієнти небезпеки неканцерогенних ефектів та критерії неканцерогенного ризику, його аналіз. 6. Соціальний ризик планованої діяльності та його оцінка. 7. Виробниче техногенне середовище – комплекс підприємств, організацій, установ (сировинна база, вид продукції, відходи). 8. Здійснення оцінки впливу на техногенне середовище.			
	Екологічні наслідки щодо впливу діяльності об'єкта на довкілля. Заходи зі зменшення негативного впливу на довкілля. <i>Завдання 1.</i> Проаналізувати наслідки щодо впливу діяльності об'єкта на довкілля. <i>Завдання 2.</i> Охарактеризувати заплановані заходи зі зменшення негативного впливу на довкілля (ресурсозберігаючі, захисні, відновлювально-компенсаційні, охоронні). <i>Завдання 3.</i> Скласти програму моніторингу й контролю щодо впливу на довкілля.	Практичне заняття 4	1,3,5,8, 19, 22	2 год
11	Методи оцінки впливу на довкілля.	С/р	1,3, 5, 8, 19, 22	7 год
12	Тема 12. Висновок з ОВД. Післяпроектний моніторинг щодо впливу на довкілля. 1. Врахування результатів ОВД у рішенні про провадження планованої діяльності. 2. Відмова у видачі висновку. 3. Оскарження відмови у видачі висновку. 4. Заплановані заходи на зменшення негативного впливу на довкілля. 5. Мета післяпроектного моніторингу. 6. Завдання післяпроектного моніторингу. 7. Підсумкова частина звіту про результати післяпроектного моніторингу.	Лекція	1, 3, 22, 5	2 год
	Моніторинг і охорона земель	С/р	1,3, 5, 8, 19, 22	7 Год
Написання модуля 2				